

Notitie uitvoering Wet Inburgering n.a.v. evaluatie inburgeringsbeleid

Aanleiding

Met ingang van 1 januari 2022 hebben de gemeenten de regie gekregen over de inburgering van de inwoners van hun gemeente die de verplichting hebben tot inburgeren op grond van de Wet inburgering 2021. Naast de regiefunctie zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor het monitoren van de voortgang van het inburgeringstraject. Op 14 september 2021 is de Kadernota Wet Inburgering 2022 'Thuis in Rijswijk' vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin zijn de doelstellingen en de uitgangspunten van het inburgeringsbeleid van de gemeente Rijswijk uiteengezet.

Daarnaast heeft het college op 30 augustus 2022 de Beleidsregels inburgering Rijswijk 2022 vastgesteld, hierin zijn de beleidsregels betreffende de uitvoering van de Wet inburgering 2021 vastgelegd. In 2024 heeft er een uitgebreide evaluatie plaatsgevonden welke door uw raad is besproken is in het Forum Samenleving van 4 februari 2025.

Dit document omvat de uitwerking van de beleidskeuzes die uit de evaluatie naar voren zijn gekomen. Net als het evaluatierapport zal deze herziening van de kadernota ingaan op dezelfde thema's, namelijk:

1. Rol gemeente Rijswijk in het algemeen
2. Samenwerking met (keten)partners
3. Rol van re-integratie en participatiedienstverlening
4. Mogelijkheden tot voorinburgering

In deze notitie wordt per thema (4) aangegeven wat het huidige beleid is, welke verbeterpunten en aanbevelingen er uit de evaluatie naar voren zijn gekomen en hoe deze zijn overgenomen. Voor de volledige informatie over de evaluatie willen wij u verwijzen naar het evaluatierapport, RIB 24 105.

Tot slot wordt aangegeven wat de (gewijzigde) doelgroepen, doelstellingen en uitgangspunten van het gemeentelijke inburgeringsbeleid zijn.

Thema's

1. Rol gemeente Rijswijk in het algemeen

Huidige situatie

De gemeente Rijswijk werkt met zowel consulenten inburgering als met maatschappelijke begeleiders. De consulent inburgering fungeert als regiehouder voor het gehele Inburgeringstraject. Zij zijn verantwoordelijk voor de contacten met alle partners. Het gehele traject wordt gevolgd met als doel dat de inburgeraar binnen 3 jaar voldoet aan de verplichtingen. Uitgangspunt is daarbij dat de inburgeraars een zo hoog mogelijk taalniveau moeten halen. De maatschappelijke begeleiders zijn de contactpersonen wanneer er zaken buiten het inburgeringstraject geregeld moeten worden, zoals het regelen van de inrichting van hun woning of het aanvragen van voorzieningen.

Verbeterpunten en aanbevelingen

Duidelijkheid in verantwoordelijkheden en taken

Uit de evaluatie komt naar voren dat de statushouders onduidelijkheid ervaren over bij wie zij moeten zijn met specifieke vragen. Door duidelijk te maken aan de statushouders en de betrokken organisaties wat de rollen van zowel de inburgeringsconsulent als de maatschappelijke begeleider zijn, stellen we de inburgeraar in staat om optimaal gebruik te maken van de beschikbare dienstverlening.

Simpele en laagdrempelige communicatie

Wij zijn bezig met het ontwikkelen van een informatiemap die met ingang van 1 januari 2026 wordt uitgereikt aan alle statushouders. In deze informatiemap wordt gewerkt met infographics om het voor iedereen begrijpelijk te maken, ook voor de inburgeraars die de Nederlandse taal nog niet voldoende machtig zijn. Deze map bevat informatie over hoe het traject eruit komt te zien en wie de contactpersonen zijn vanuit de gemeente of vanuit andere organisaties.

Breidt financiële middelen voor inburgering uit

Op dit moment zijn er nog geen plannen om extra investeringen in inburgering te doen. Tot dusver wordt inburgering budgettair neutraal uitgevoerd. De uitvoeringsmiddelen die de gemeente vanuit het Rijk ontvangt, blijken niet toereikend om voldoende consulenten in te zetten om de wet uit te voeren. Dit betekent dat het een dagelijkse uitdaging is om deze doelgroep met de huidige bezetting van consulenten te bedienen. Het advies is dan ook om het aantal consulenten uit te breiden.

In 2025 zoekt de gemeente naar formatieruimte binnen het Sociaal Domein. Daarnaast onderzoekt de gemeente mogelijkheden voor extra financiering voor inburgering, onder andere door het aanvragen van landelijke / Europese subsidies.

Langetermijnstrategie voor Oekraïense vluchtelingen

De Oekraïense vluchtelingen hebben geen inburgeringsverplichting. Wel worden zij door het WSP ondersteund in het vinden van werk en gaan wij ze wijzen op de (gratis) taalvoorzieningen die er in de stad worden aangeboden. Vanuit de landelijke overheid wordt bekeken wat er met deze vluchtelingen gaat gebeuren wanneer hun tijdelijke status verandert. De Gemeente Rijswijk volgt deze ontwikkelingen en voert dit landelijk beleid uit waar nodig.

Beleidswijzigingen

Met betrekking tot de rol van de gemeente Rijswijk komen wij daarom met de volgende beleidswijzigingen:

- We introduceren een informatiemap voor statushouders die in Rijswijk komen wonen;
- We onderzoeken of er uitbreiding mogelijk is van het aantal inburgeringsconsulenten;
- We laten de Oekraïense vluchtelingen aansluiten op de huidige (gratis) taalvoorzieningen die in Rijswijk aanwezig zijn.

2. Samenwerking met (keten)partners

Huidige situatie

Het inburgeringstraject alleen vormgeven lukt niet en daarom werken wij samen met ketenpartners ter behoeve van de Rijswijkse inburgeraars.

Op dit moment werken wij samen met onder andere het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) Stichting Welzijn Rijswijk, DudeGoed, Taalschool Sagenn, Taalschool Rijswijk en het samenwerkingsnetwerk van verschillende gemeenten inzake de onderwijsroute.

Verbeterpunten en aanbevelingen

Versterken van de structurele samenwerking

Met het oog op verdere versterking van de ketensamenwerking start de gemeente Rijswijk vanaf 1 januari 2026 met één integraal ketenoverleg waaraan alle betrokken partners deelnemen. Deze stap sluit aan bij de wens om gezamenlijk meer regie te voeren op de uitvoering en de afstemming binnen de gehele inburgeringsketen te verbeteren. Omdat 2025 in het teken staat van belangrijke voorbereidingen – zoals de (her)aanbesteding van de taalroutes – is er bewust voor gekozen om het nieuwe, brede ketenoverleg pas in 2026 te laten starten. Tot die tijd zetten we in op continuïteit door de bestaande overlegstructuren met taalscholen, samenwerkende gemeenten en uitvoeringsorganisaties te behouden.

Ontwikkel een re-integratieproces voor de inburgeraars en overweeg meer regionale samenwerking om asielzoekers en statushouders in de regio beter te ondersteunen.

Het re-integratieproces voor de inburgeraars sluit aan op onze aanpak binnen het bredere programma *Aandacht werkt* en hierover kunt u meer lezen onder thema 3: Rol van re-integratie en participatie dienstverlening.

Monitoring

Inburgering vormt een onderdeel binnen het bredere programma *Aandacht Werkt*. In dit programma werken we aan de ontwikkeling van een centraal dashboard, waarmee we integraal zicht krijgen op de voortgang van onze inwoners. Dit stelt ons in staat om de ontwikkeling van statushouders beter te volgen en hier tijdig op te sturen. Naar verwachting zal dit dashboard met ingang van 1 januari 2026 in gebruik genomen worden.

Samenwerking met de taalscholen

Zowel de contracten voor de B1 als voor de Z-route lopen af per 1 januari 2026. Dit betekent dat deze taalroutes opnieuw moeten worden aanbesteed. De Gemeente Rijswijk is begonnen met het traject tot aanbesteding van deze taaltrajecten. Dit biedt ons kansen voor

een kwaliteitsslag door dit op te nemen in de aanbesteding. De aanbesteding van de taalroutes wordt in 2025 afgerond, waarna per 1 januari 2026 gestart kan worden met de inzet van de nieuwe taaltrajecten.

Maatschappelijke begeleiding

Wij maken met Stichting Welzijn Rijswijk duidelijke werkafspraken over de maatschappelijke begeleiding. Daarnaast onderzoekt de gemeente of het mogelijk is om maatschappelijke begeleiding in de toekomst (gedeeltelijk) zelf uit te voeren. Hierin wordt een afweging gemaakt tussen de maatschappelijke ontwikkelingen, de middelen en de manier waarop de maatschappelijke begeleiding in de wet is geregeld.

Beleidswijzigingen

Met betrekking tot de samenwerking met (keten)partners in het inburgeringsproces komen wij daarom met de volgende beleidswijzigingen:

- Met ingang van 1 januari 2026 hebben wij nieuwe taaltrajecten voor de B1 en Z-route;
- We sluiten aan op het dashboard werk en inkomen dat op dit moment in ontwikkeling is;
- Wij maken duidelijke werkafspraken met Stichting Welzijn Rijswijk over de rolverdeling bij maatschappelijke begeleiding en gaan onderzoeken of wij deze taak in de toekomst (gedeeltelijk) zelf uit kunnen voeren;
- Met ingang van 1 januari 2026 organiseren we één structureel overleg met alle ketenpartners.

3. Rol van re-integratie en participatie dienstverlening

Huidig beleid

De doelstelling van het inburgeringsbeleid in Rijswijk is dat inburgeraars zo snel mogelijk meedoen in de samenleving. Daarbij is het uitgangspunt dat zij de taal zo snel mogelijk eigen maken.

De inburgeringstrajecten zijn duale trajecten waarbij een combinatie van taal, werk en het leren op de werkvloer centraal staan. De beleidskeuze die daarin is gemaakt, is dat het inburgeringstraject en dan vooral het leren van de taal leidend zijn in de begeleiding van de statushouders.

Aanvullend op het taaltraject is de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) verplicht. Inburgeraars krijgen bij deze module onder andere informatie over de Nederlandse arbeidsmarkt.

Om de focus richting werk te vergroten zijn wij in de zomer van 2023 begonnen met de pilot Statushouders aan het werk. Deze pilot is bedoeld om de gemotiveerde en kansrijke statushouders richting werk te begeleiden. Ook bij deze pilot ligt de focus op een talende werkomgeving om zo de statushouders zo snel mogelijk de taal (op de werkvloer) te leren. Deze aanpak is vooral gericht op de statushouders die een bijstandsuitkering ontvangen. Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat deze succesvol is gebleken. De statushouders die aan het werk zijn gegaan of een werkervaringsplaats hebben laten grote stappen in hun taalniveau zien en maken minder lang gebruik van een uitkering.

Uitgangspunt van de dienstverlening aan inburgeraars is dat er vooral ingezet wordt om van inburgeraars zo snel mogelijk zelfredzame inwoners te maken die zelfstandig meedraaien in de samenleving met het uitgangspunt dat zij zo goed mogelijk de Nederlandse taal leren en de weg weten te vinden in deze samenleving.

Verbeterpunten en aanbevelingen

Verleg de focus van taalonderwijs naar een integrale aanpak van taal en werk

De Gemeente Rijswijk kiest ervoor om werk en/of maatschappelijke participatie een grotere rol in het inburgeringstraject te geven omdat we via de Pilot Statushouders aan het werk al hebben geleerd dat het hebben van werk/of een vorm van maatschappelijke participatie bijdraagt aan het inburgeringstraject en het verwerven van de taal. Het hebben van een betaalde baan betekent dat de statushouders geen of in mindere mate een beroep op de bijstand hoeven te doen. Door hier nu al in te investeren scheelt dit op een later moment in de maatschappelijke kosten. De rol van het WSP hierin is dat zij in afstemming met de inburgeringsconsulenten de statushouders begeleiden. Het inburgeringstraject wordt daarom ook gezien als een van de re-integratietrajecten waar wij in Rijswijk mee werken om de inwoners te laten re-integreren.

Voortzetting pilot 'Statushouders aan het werk'

De pilot statushouders aan het werk is opgenomen in onze reguliere dienstverlening. Daarnaast hebben we de verbinding gemaakt met de MAP.

Extra consulent voor 'statushouders aan het werk'

Er wordt een consulent aangenomen die zich specifiek bezig gaat houden met het bemiddelen van de statushouders naar werk.

Avond- en weekendlessen

Om het voor werkende statushouders makkelijker te maken om full time te werken en ook de taallessen te volgen nemen we in het programma van eisen van de aanbesteding voor de taallessen de optie voor avond- en weekendlessen op.

WSP dienstverlening voor participatie uren

We onderzoeken met het WSP of zij invulling kunnen geven aan de participatie uren die onderdeel zijn van het inburgeringstraject. De participatie uren die vallen onder B1 route zijn geen verplicht onderdeel van het inburgeringstraject maar gaat de statushouders helpen in het bereiken van werk. Door hier vanuit de gemeente in te investeren besparen we op andere middelen, zoals bijvoorbeeld op de uitgaven aan uitkeringen. De participatie uren in de Z-route zijn wel verplicht. Over dit onderdeel zijn wij nog met het WSP in overleg om te bekijken hoe en of wij deze participatie uren in onze dienstverlening kunnen opnemen of dat het effectiever en/of goedkoper is om deze door externe partijen te laten uitvoeren.

Taalrijke werk- en leeromgevingen

Voorwaarde voor bemiddeling van de statushouders naar werk is dat er sprake moet zijn van een talende werkomgeving. Door de taal op de werkvloer te leren maken statushouders grote stappen in het verwerven van de taal. Samen met de gemeente Den Haag en Delft is een subsidieaanvraag ingediend in het kader van het Europese Asiel, Migratie en

Integratiefonds (AMIF), die juist voor deze combinatie subsidie verleend. De verwachting is dat daar in derde kwartaal 2025 meer duidelijkheid over is. Het betreft hier een aanvraag voor subsidie voor duale trajecten en een aanvraag voor arbeidsmarktoeleiding op de locatie van het asielzoekerscentrum (AZC).

Afstemming met de Participatiewet

Een groot deel van de statushouders ontvangt een bijstandsuitkering en hebben naast de verplichtingen uit de wet Inburgering, ook de verplichtingen vanuit de Participatiewet. Wanneer statushouders niet voldoen aan hun verplichtingen zoals het meewerken aan hun traject, kan dit gevolgen hebben voor de uitkering. Deze afstemming is in overleg tussen het WSP die de arbeidsverplichtingen vanuit de Participatiewet handhaaft en de consulent inburgering. Op dit moment wordt het werkproces inzake het handhaven van deze verplichtingen voor statushouders vormgegeven.

Van zelfredzaam naar het vinden van de eigen weg

Inburgering is een lerend stelsel dat betekent dat wij de dienstverlening continu beoordelen en aanpassingen maken waar nodig. Vanuit de actualiteit komt naar voren dat inwoners zelfredzaam maken eigenlijk niet mogelijk is omdat in principe niemand zelfredzaam is maar dat het vooral het doel is om inwoners, en dus ook inburgeraars de weg te laten vinden in de samenleving. Er is daarom voor gekozen om de doelstellingen van het inburgeringsbeleid aan te passen door te stellen dat inburgeraars zo snel mogelijk deel uit moeten maken van de samenleving en hen de weg hierin te laten vinden

Beleidswijzigingen

Met betrekking tot de Rol van re-integratie en participatie dienstverlening in het inburgeringsproces komen wij tot met de volgende beleidswijzigingen:

- Het gemeentelijke inburgeringsbeleid wordt een integrale aanpak van het leren van de taal en het meedoen naar vermogen onder regie van de consulent inburgering;
- De Pilot statushouders aan het werk is opgenomen in de reguliere dienstverlening en door de samenwerking tussen inburgering en het WSP worden de kansen van de statushouders op de arbeidsmarkt vergroot;
- Er wordt een proces vastgesteld om de afstemming tussen de Wet inburgering en de Participatiewet te vergroten en het inburgeringstraject wordt aangemerkt als een re-integratietraject in het kader van de arbeidsverplichtingen Participatiewet.
- Een doelstelling van het inburgeringsbeleid van de gemeente Rijswijk wordt aangepast door de term zelfredzame inwoners aan te passen naar inwoners die zo snel mogelijk deel uit maken van de samenleving en hen de weg hierin te laten vinden.

4. Verbeteren samenwerking met het COA en voorinburgering.

Huidig beleid

Op het moment dat statushouders in Rijswijk komen wonen, vallen ze onder het inburgeringsbeleid en worden ze begeleidt door inburgeringsconsulenten. Voorinburgering is een taak van het COA en in de Kadernota hebben wij de keuze gemaakt om daarom niet in voorinburgering te investeren. Wel is er overleg tussen het COA en de consulenten bij specifieke casussen.

Aandachtpunten en aanbevelingen

Uit de evaluatie komt naar voren dat de wens voor deelname van de gemeente Rijswijk aan een programma voorinburgering bestaat en dat er behoefte is om de samenwerking met het COA te verbeteren.

Pilot voorinburgering en samenwerking COA

Met ingang van september 2025 willen wij een pilot voor kansrijke nieuwkomers starten op de nieuwe AZC locatie in Rijswijk. De Gemeente Rijswijk ziet kansen om de inwoners die aan Rijswijk worden toegewezen, ondersteuning richting werk te bieden. Door daar nu in te investeren betekent dit dat we bij inschrijving in Rijswijk geld besparen omdat zij geen (volledige) uitkering hoeven aan te vragen. Deze aanpak ontwikkelen we samen met de gemeente Den Haag en is onderdeel van de AMIF subsidie. Het betreft hier een intensieve samenwerking waar de accountmanager nauw samenwerkt met een van onze inburgeringsconsulenten om zo de pilot Kansrijke Nieuwkomers te ontwikkelen. De rol van de inburgeringsconsulent is om de toekomstige Rijswijkers vroegtijdig stappen te laten maken in hun inburgeringstraject. Voor deze samenwerking maken wij duidelijke afspraken met het COA.

Verbetering plaatsing en leefomstandigheden in AZC's.

De plaatsing van statushouders en het verbeteren van de leefomstandigheden in de AZC's valt niet onder het inburgeringsbeleid van de gemeente Rijswijk, maar valt onder de samenwerking die we als gemeente met het COA hebben. Wij zullen hierover daarom in onze regelmatige overleggen met het COA ook op terugkomen.

Beleidswijzigingen

Met betrekking tot het verbeteren van de samenwerking met het COA en voorinburgering doen wij de volgende beleidswijziging:

- We zetten een pilot op inzake de arbeidsmarkttoeleiding van asielzoekers en statushouders op het asielzoekerscentrum in Rijswijk. Deze pilot is een intensieve aanpak waarbij de inburgeringsconsulent en een re-integratie consulent van het WSP aan de slag gaan om kansrijke nieuwkomers te begeleiden.

Vervolg

De hierboven beschreven beleidswijzigingen voert de gemeente in de loop van 2025 door, onder meer door de relevante beleidsregels te actualiseren waar dit nodig is. Indien zich landelijke wetswijzigingen voordoen op het gebied van inburgering passen we deze toe en informeren wij de raad hierover. De verwachting is dat wij u eind 2026 via een raadsinformatiebrief informeren over de voortgang van de uitvoering van het inburgeringsbeleid.

Doelgroepen, Doelstellingen en uitgangspunten van het gemeentelijke inburgeringsbeleid

In de oorspronkelijke kadernota zijn de doelgroepen, doelstellingen en de uitgangspunten van het inburgeringsbeleid van de gemeente Rijswijk vastgesteld. Naar aanleiding van de herziening zijn deze aangepast. Deze sluiten aan bij het uitgangspunt van de wet, namelijk dat inburgeraars zo snel mogelijk meedoen in de maatschappij.

Doelgroepen

De doelgroep die onder het inburgeringsbeleid vallen noemen wij inburgeraars.

Dit zijn inwoners die na januari 2022 een inburgeringsverplichting hebben. In de wet worden hierin twee doelgroepen onderscheiden:

1. Statushouders: Dit zijn personen met een asiel-verblijfsvergunning voor bepaalde tijd en hun familie- en gezinsleden. Na-reizigers vallen hier ook onder.
2. Gezins- en overige migranten: Personen met een reguliere verblijfsvergunning voor bepaalde tijd. Bijvoorbeeld migranten die naar Rijswijk komen, omdat zij een Nederlandse partner hebben.
3. Oekraïense ontheemden: Inwoners uit Oekraïne die verblijven in Rijswijk en vallen onder de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne (TWO) en de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO).
4. Asielzoekers: Inwoners van het AZC in Rijswijk die een asielaanvraag hebben ingediend, maar nog geen officiële status hebben verkregen.

De wettelijke taken die de gemeente heeft in het inburgeringstraject van deze doelgroepen verschillen van elkaar. De gemeente heeft voor de groep asielstatushouders volledige regie, inclusief de inkoop van het aanbod. Voor de groep gezinsmigranten geldt er gedeeltelijke regie. Hierbij is de rol van de gemeente meer adviserend in de vorm van intake- en voortgangsgesprekken. In onderstaande notitie gaat het in hoofdzaak over inburgeraars of statushouders. De Oekraïense ontheemden en asielzoekers vallen vooral onder pilotdienstverlening.

Doelstellingen

1. Inburgeraars maken zo snel mogelijk deel uit van de samenleving. Hiervoor is het belangrijk dat zij de Nederlandse taal goed leren spreken en hun weg weten te vinden binnen de samenleving.

2. Inburgeraars hebben zo snel mogelijk een betaalde baan

Alle inburgeraars doen zo snel mogelijk naar eigen kunnen mee in de samenleving. Voor een duurzame participatie en blijvende onafhankelijkheid van de uitkering, is het belangrijk dat zij een zo hoog mogelijk taalniveau halen, bij voorkeur op B1-niveau. Indien een betaalde baan (nog) niet haalbaar is, dan helpen wij ze aan een werkervaringsplaats, stage, vrijwilligerswerk of een zinvolle dagbesteding.

3. Inburgeraars zijn onderdeel van de inclusieve samenleving.

In een inclusieve samenleving kan iedereen meedoen. Niemand wordt of voelt zich buitengesloten. Iedereen kan een nuttige bijdrage leveren en zijn/haar talenten benutten.

Uitgangspunten

Om bovengenoemde doelen te bereiken zijn in de kadernota de volgende uitgangspunten vastgesteld:

Integrale aanpak

Het gemeentelijke inburgeringsbeleid kent een integrale aanpak van het leren van de taal en het meedoen naar vermogen onder regie van de consulent inburgering. De dienstverlening wordt gecombineerd met overige voorzieningen binnen het Sociaal Domein. Preventieve en welzijnsvoorzieningen worden hierbij zoveel mogelijk benut om te komen tot samenhangende ondersteuning waar nodig.'

Investeren in een goede start

Er is veel aandacht voor de startfase van het inburgeringstraject. Door de brede intake en het vaststellen van het Persoonlijk plan voor Inburgering en Participatie (PIP) wordt al snel het passende traject vastgesteld.

Lokaal als het kan en regionaal als het moet

We willen ons inburgeringsaanbod zo lokaal mogelijk, dichtbij de leefomgeving van de doelgroep, organiseren. De regel is dus lokaal, mits.... Het kan meerwaarde hebben om regionaal samen te werken op sommige onderdelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gezamenlijke inkoop van gespecialiseerd en kwalitatief hoogwaardig inburgeringsonderwijs.

Doorontwikkeling dienstverlening

Omdat de verplichtingen rondom het inburgeringstraject een nieuwe taak voor de gemeente betreft en er sprake is van een adaptief stelsel is er ruimte gecreëerd voor een lerende aanpak.

De gemeente kiest voor een lerende aanpak, waarbij er ruimte is voor doorontwikkeling is van de dienstverlening en aandacht voor kwaliteit en effectiviteit.

Binnen de beschikbare rijksbudgetten

Wij willen de wet uitvoeren binnen de budgetten die we van het Rijk ontvangen. Deze beschikbare budgetten vormen de kaders voor de aanbestedingen en/of de gesprekken met de uitvoerende partijen.